

Kerahet vakitleri ve mükellefiyet yaşı

Manisa'dan okuyucumuz: "1- Kerahet vakitleri hangi vakitlerdir? Akşam namazına 45 dakika varken ikindi namazı kılınır mı? 2- İnsan kaç yaşında mükellef sayılır? Erkeklerde 12-15, kadınlarda 9-12 diyorlar. Bu doğru mudur?"

Ukbe ibn-i Âmir el-Cuhenî anlatıyor: "Üç saat vardır ki, Resûlullah Efendimiz (asm) bizleri o saatlerde namaz kılmaktan ve ölülerimizi kabre koymaktan nehiy buyurdu: 1- Güneş doğmaya başladığından (bir mızrak boyu) yükselineye kadar geçen zaman. (40-50 dakikalık bir zaman dilimi) 2- Güneş tam ortada iken ayakta duranın ne doğusunda, ne batısında hiçbir gölgenin kalmadığı vakitten itibaren güneş biraz meyledinceye kadar geçen zaman. 3- Güneş batmaya meylettiği vakitten itibaren tamamen batıncaya kadar geçen zaman."1

Kerahet vakitlerinde nafîle namaz kılınmaz ve ölü kabre konulmaz. Fakat Kur'ân okunabilir, duâ yapılabilir, tesbihât yapılabilir, dinî kitap okunabilir. Şafiîlere göre kaza namazı kılınabilir.

Sabah ve ikindi namazlarını bilerek kerahet vakitlerine kadar geciktirmek mekruhtur. Bununla beraber, her ne sebeple olursa olsun geciktirilmişse namaz tamamlanır. Ebû Hüreyre (ra) ve İbn-i Abbas (ra), Peygamber Efendimiz'in (asm) şöyle buyurduğunu bildirmişlerdir: "Her kim sabah namazında bir rekâti güneş doğmadan evvel yetiştirirse sabah namazına yetişmiştir. Her kim de ikindi namazında bir rek'ati güneş batmadan evvel yetiştirirse ikindi namazına yetişmiştir."2

Hazret-i Âişe'nin (ra) rivâyeti de şöyledir: Resûlullah Efendimiz (asm), "Her kim ikindi namazının bir secdesini güneş batmadan evvel yetiştirirse, yahut sabah namazının bir secdesini güneş doğmadan evvel yetiştirirse bu iki namazı kılmış olur"3 buyurmuştur.

Sabah namazını kılarken güneş doğmuş olsa, yeni bir vakit girmediğinden, Hanefiler, yukarıya aldığımız birinci hadisteki nehiyden hareketle namazın bozulacağına hükmetmişler; fakat ikinci namazını kılarken güneşin batması halinde namazın bozulmadığını bildirmişlerdir. Çünkü ikinci vaktinde güneş battıktan hemen sonra yeni bir namaz vakti girmektedir.

Netice olarak denilebilir ki, ikinci namazı eğer kılınmamışsa, güneş batarken de kılınabilir.

Teklif yaşına gelince: Teklif yaşı kişinin akıl-baliğ olduğu yaştır. Büluğ, biyolojik ergenlik demektir ve kişinin çocukluk döneminden çıkıp yetişkinler grubuna katıldığı dönemin başlangıcıdır. Bu yaş iklim şartlarına ve çocuğun biyolojik ve psikolojik yapısına ve yaratılışına göre değişebilir. Ergenlik çağı net olarak, erkek çocuklar için ilk ihtilâm olduğu yaşta; kız çocuklar için ise ilk âdet görmeye başladığı yaşta başlamış olmaktadır. Bunu yaş olarak rakamlara da döken İslâm Hukukçuları bu konuda bir alt sınır, bir de üst sınır belirlemişler; alt sınırın altındakileri ergen saymamışlar; üst sınırı geçenleri ise, her ne kadar ergen olmadıklarını iddia etseler de ergen saymışlardır. Alt sınır kızlarda dokuz, erkek çocuklarda on ikidir. Üst sınır ise, İmam-ı Azam Ebû Hanife'ye göre kızlarda on yedi, erkeklerde on sekiz; İmam-ı Malik'e göre her iki cins için on sekiz; Hanefî Fukahasından İmam-ı Ebû Yusuf ile İmam-ı Muhammed'e göre ise her iki cins için de on beş yaştır.⁴ Büluğ çağı konusunda Bedüzzaman'ın içtihadı da ortalama on beş yaştır.⁵

Bu durumda, ergenlik dönemi de denilen büluğ çağı için öncelikle kendi biyolojik yapımızı esas almamız ve yukarıdaki temel ölçüler çerçevesinde kendi yaşımızı kendi kendimize tesbit etmemiz daha sağlıklı olacaktır. Eğer tereddüt içinde kalır isek galip kanaatimizle belirlediğimiz yaşı; bu da olmaz ve tereddüt halimiz devam ederse on beş yaşını kendimiz için büluğ çağı, yani teklif yaşı, yani mükellefiyet yaşı olarak kabul etmemiz daha sağlıklı olacaktır.

Dipnotlar:

- 1- Müslim, Salâti'l-Misâfirîn, 293
- 2- Müslim, 608
- 3- Müslim, 609
- 4- F. Hindiyye, 10/345
- 5- Sözler, 591